ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ВАЗИРЛИГИ

Рўйхатга олинди:
№ БД 5510100: 5111000-3.29
2021 йил "4" июн

Соғлиқни сақлаш вазирлиги
121-сонли буйруқ
2021 йил "4" июн

ЭПИДЕМИОЛОГИЯ
МОДУЛ ДАСТУРИ

Билим соҳаси:	500000	Соғлиқни сақлаш ва ижтимоий таъминот
Таълим соҳаси:	510000	Соғлиқни сақлаш
Таълим йўналишлари:	5111000	Профессионал (касбий) таълим (5510100 - Даволаш иши)
	5510100	Даволаш иши

Тошкент – 2021

Тузувчилар:

Г.С.Матназарова - ТТА Эпидемиология кафедраси мудири, тиббиёт фанлари доктори

М.Ф.Абдукахарова - ТТА Эпидемиология кафедраси доценти, тиббиёт фанлари номзоди

Н.С.Саидкасимова - ТТА Эпидемиология кафедраси катта ўқитувчиси

Н.Ў.Неъматова - ТТА Эпидемиология кафедраси ассистенти

Тақризчилар:

Г.Т.Искандарова - Тошкент врачлар малакасини ошириш институти, эпидемиология кафедраси мудири, т.ф.д., профессор

Д.А.Касимова - ТТА эпидемиология кафедраси доценти

Модул дастури Тошкент тиббиёт академиясида ишлаб чиқилган.

Модул дастури Тошкент тиббиёт академияси кенгашида кўриб чиқилган ва тавсия қилинган (2021 йил “26” майдаги “12”-сонли баённома).

Модул дастури Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги тиббиёт ва фармацевтика узлуксиз касбий таълими муассасаларароо Мувофиқлаштириш кенгашининг 2021 йил “13” апрелдаги 3-сонли баённомаси билан маъқулланган.

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 2021 йил “4” июндаги 121-сонли буйруғининг 1-иловаси билан модул дастури рўйҳати тасдиқланган.

1. Ўқув модулининг долзарблиги ва олий таълимдаги ўрни.

Модул дастури Ўзбекистон Республикаси Давлат таълим стандарти ва бакалавриат таълим йўналиши малака талабларига асосланган ҳолда тузилган. Эпидемиология фани тиббиёт олий ўқув юртлари талабаларига жамоат саломатлигини сақлашда касалликлар профилактикаси, тўғри овқатланиш ва жисмоний фаолликни оширишни тизимли ташкил этиш ҳамда соғлом турмуш тарзини кенг тарғиб қилиш, яъни касалланишларнинг профилактикаси, эрта аниқлаш, эрта ташхис қўйиш мақсадида қўллай олиш учун зарур бўлган билимларни эгаллаб олишга имконият яратади. Дастурнинг мақсад ва вазифаларини ечими якунида талаба горзонтал ва вертикал интеграция жараёнларида олган билим ва амалий кўникмаларни уйғунлаштириб, етук, рақобатбардош, мустақил фикрлаш қобилиятига эга бўлган умумий амалиёт шифокори бўлиб шаклланади.

Эпидемиологияни ўқитиш давомида ўқув режадаги тиббий биология ва генетика, одам анатомияси, нормал физиология, биоорганик, биоанорганик ва биологик кимё, микробиология, умумий гигиена, ижтимоий гигиена ва соғлиқни сақлашни ташкиллаштириш, бошқа гигиеник модуллар ва юқумли касалликлар, болалар касалликлари, ҳамда умум гуманитар, умум профессионал ва клиник модулларидан ўзлаштирилган билимларга асосланиб, талабаларда эпидемиологик фикрлашни шакллантириш орқали, аҳолини эпидемиялардан муҳофаза қилиш эпидемиологик назорат қилишга ўргатади.

Ушбу ўқув дастур кредит-модуль тизими асосида тузилган. Дастурда мутахассис-эпидемиологни аҳолига эпидемиологик ёрдам кўрсатишни ташкиллаштиришни, мустақил ва самарали фаолият юритиши учун барча тегишли назарий билим, кўникма ва компетенцияларни эгаллаш учун етарли ҳажмдаги вазифалар ўз аксини топган.

2. Ўқув модулининг мақсади ва вазифалари

2.1. Модулнинг мақсади: *м*уайян жараёнда юқумли касалликларнинг эпидемиологик хусусиятларини эътиборга олган ҳолда энг самарали чора-тадбирларни тўғри танлаш ҳамда ўтказилаётган профилактик чора-тадбирларнининг самарадорлигини баҳоловчи мезонлар билан таъминлаш бўйича назарий ва амалий билимларни шакллантиришдан иборат. Ўқитишдан мақсад, юқори квалификацияли, юқори билим доирасига эга бўлган, амалий кўникмаларни амалда бажара оладиган, инфекцион касалликларни олдини олиш учун профилактик чора-тадбирларни замонавий тиббий билим ва техникалар асосида ишлаб чикишни биладиган мутахассисларни тайёрлашдан иборат.

2.2. Модулнинг вазифалари:

- умумий эпидемиология модулнинг асосий томойилларини;
- кенг миқёсда қўлланиладиган чора-тадбирлар;
- муайян қўлланган чора-тадбирларнинг самарадорлиги ва ҳавфсизлиги баҳолаш учун керакли текширувлар мажмуини танлаш ва олинган натижаларни таҳлил қилишни;
- бир қатор ички ва ташқи омилларни хисобга олган ҳолда профилактик чора-тадбирлар белгилашни, хавфли омилларнинг ножўя таъсирларини олдиндан била олиш, уларни аниқлаш, олдини олиш ва юзага келган ножўя таъсирларни бартараф этишни;
- турли юқумли касалликларда эпидемик жараёнининг муҳим хусусиятларини очиб беришга ҳисса қўшадиган юқумли касалликларни санитария-эпидемиология назорати ҳудудий-омил концепцияларини ишлаб чиқиш ва ривожлантириш бўйича илмий тадқиқотлар ўтказишни ўргатиш;
- Соғлиқни сақлаш бирламчи бўғинида умумий амалиёт шифокори квалификацион характеристикасига, Профессионал (касбий) таълим “Даволаш иши” ихтисослиги талабларига жавоб берувчи мутахассислик тайёрлашдан иборат.

2.3. Модул бўйича талабаларнинг билим, кўникма ва малакаларига қўйиладиган талаблар:

10-семестр якунида:

Талаба:

“Эпидемиология модули” ўқув модулинини ўзлаштириш жараёнида:

- тиббиёт муаммоларини ўрганиш ва ҳал этиш бўйича эпидемиологик ёндошишнинг хусусиятлари, касалликлар номенклатураси ва классификацияси, эпидемиологик текшириш усуллари, эпидемиологик ташхис (диагностика) асослари;
- аҳоли ўртасида юқумли касалликларнинг келиб чиқиши ва тарқалиши умумий қонуниятлари, эпидемик жараёнининг ривожланиш механизми ва намоён бўлиш сабаби ва шароитлари;
- профилактик ва эпидемияга қарши чора-тадбирларнинг тизими ва таркиби, қўлланиладиган препаратлар ва техник воситалар, уларнинг қўлланиш усуллари, аҳолининг эпидемияга қарши таъминланишини ташкиллаштириш;
- даволаш муассасалари шароитида юқумли касалликларнинг келиб чиқиши ва тарқалиши хусусиятлари, касалхона ичи инфекциясининг эпидемиологик назорати ва профилактикаси асослари, даволаш профилактик муассасаларининг ҳисобга олиш ва ҳисобот ҳужжатлари асосий

қонуншунослик актлари тўғрисида тасаввурларга эга бўлши ва тўғри тўлдираолиши;

- эпидемия ўчоқларида, шу жумладан экстремал (фавқулотда) ҳолатларда профилактик ва эпидемияга қарши чора-тадбирларни ўтказа оладиган мутахассисни тайёрлаш.
- эпидемиологик назорат ҳақида ***тасаввурга эга бўлиш;***
- касбий муаммо ва вазифаларни ечиш ёки ҳал қилиш учун эпидемиологик ёндошиш ва эпидемиологик текшириш натижаларини;
- инструктив ҳужжатларга мос равишда, уларга риоя қилган ҳолда, эпидемиологик диагностика натижаларига асосланган ҳолда профилактик ва эпидемияга қарши чора тадбирларни ташкил қилиш ва ўтказишни, профилактик чора тадбирлар комплекс режасини тузишни;
- касалликларнинг келиб чиқиши ва ривожланишини олдини олиш мақсадида, соғлом ҳаёт тарзини ташвиқот (пропаганда) қилиш, аҳолининг тарбияси бўйича санитар оқартув ишларини ўтказишни;
- инфекция манбаларини эрта аниқлаш ва зарарсизлантириш бўйича эпидемияга қарши чора-тадбирлар схемасини тузиш ва ўтказишда участка терапевти ва поликлиника юқумли касалликлар кабинети шифокорининг асосий вазифаларини;
- даволаш профилактика муассасаларида (ДПМ) эпидемияга қарши тартибни (режимни) ташкиллаштиришни, юқумли касалликлар диспансеризацияси ва профилактикасини ўтказишни;
- ДПМ марказлашган стерилизация бўлимининг иш тартибини ва эпидемик ўчоқда жорий дезинфекция ўтказишни ташкиллаштира олишни;
- эпидемиологик, профилактик ва касбий вазифаларини муваффаиятли ҳал этишга қодир бўлган мутахассисни тайёрлаш.
- шошилинч тиббий ёрдам кўрсатишни ўз ичига олган ёндош клиник модуллар бўйича кўникма ва врачлик муолажаларини ўзлаштира олган мутахассис-шифокорни тайёрлаш.
- соғлиқни сақлаш, суғурта тиббиёти, тиббий психология, соғлиқни сақлашни ташкиллаштириш ва иқтисодиёти муаммолари бўйича эркин фикирлашига ва ҳаракатланишига имкон берадиган умумий ва махсус билимлар, кўникмалар тизимини шакллантириш ва такомиллаштириш бўйича ***билиши ва улардан фойдалана олиши керак;***
- юқумли касалликлар эпилемиологик анамнезини тўғри тўплай олишда ва касаллик қўзғатувчилари инфекция манбалари, юқиш механизми, тарқатиш йўллари ва омилларини эрта аниқлаш бўйича;

– шошилинч хабарнома картасини тўғри тўлдира олиш юзасидан ва ҳисобга олиш ҳамда ҳисобот ҳужжатларини тўғри тўлдириш ва тузиш бўйича;
– юқумли касалликлар эпидемик ўчоқларида эпидемиологик текшириш ўтказиш услубларини ўзлаштириш асосида ва ушбу ўчоқларда инфекция манбаларига қаратилган, юқиш механизмини узиш бўйича ҳамда мулоқатда бўлган шахсларга нисбатан олиб бориладиган эпидемияга қарши чора-тадбирларни амалга ошириш юзасидан, беморлар ва улар билан мулоқатда бўлган шахсларни лаборатор текшиш бўйича;
– дезинфекция, дезинсекция, дератизация ва стерилизация: профилактик ва жорий дезинфекция ва стерилизация ўтказиш ва унга зарур бўлган препаратлар ва техник воситаларни қўллай олиш бўйича;
– юқумли касалликлар иммунопрофилактикаси учун қўлланиладиган препаратларнинг яроқлигини аниқлашда иммунопрофилактика ўтказиш ва ташкиллаштириш асослари юзасидан;
– профилактик эмлаш режасини тузиш бўйича, вакцинация ва ревакцинация ўтказиш учун шахсларни саралай олишда;
– юқумли касалликлар профилактикаси бўйича санитар оқартув ишларни амалга оширишда, касаллик ўчоқларида мулоқотда бўлган шахслар ўртасида шошилинч профилактика ўтказиш борасида ва қутуриш, вабо, ўлат ва бошқа юқумли касалликлар эпидемик ўчоқларида шошилинч профилактика ўтказа олишда;
– карантин ва ўта ҳавфли инфекцияларда профилактик ва эпидемияга қарши чора-тадбирлар ўтказилиш хусусиятларини ҳамда ҳимоя костюмларини кийиш ва ечиш қоида ва тартиби борасида;
– шошилинч аралашувни талаб қиладиган ҳолатларда тиббий-профи-лактик ёрдам кўрсатишда иштирок этиш, ўз вақтида аниқлаш ва уларни коррекция қилишни;
– профилактик тиббий кўриклар, диспансеризации, диспансер кузатув ва тиббий назорат ўтказишда ёрдам кўрсатиш;
– долалотнома ёза олиш ва турли профилактик ҳамда эпидемияга қарши чора-тадбирлар режасини тузиш бўйича ***кўникмаларига ва тажрибага эга бўлиши зарур.***
– самарали ва ҳавфсиз эмлаш ўтказиш мақсадида вакцина воситасини танлаш алгоритмини тузишни ва эмлаш ўтказиш тартибини белгилаш;
– фаолият юритаётган даволаш-профилактик муассасанинг ишини ташкил этиш, алоҳида эпидемиологик ва юқумли касалликлар бўлимлари, хоналари (кабинетлари) ва лабораториялар ишида ўзаро ҳамкорлик қилиш, аҳолини диспансеризацияси ўтказилишини ташкил этишни баҳолаш;

– кўрсатилаётган тиббий ёрдам сифатини ошириш мақсадида клиник аудит ўтказиш ***малакаларига эга бўлиши керак***.

3. Асосий қисм

3.1. Модулдаги маъруза машғулотлари мавзулари ва мазмуни, ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

1-мавзу. Асосий эпидемиологик тушунчалар. Эпидемик жараён ҳақидаги таълимот. Эпидемияга қарши чора-тадбирлар. Эмлаш ва шошилинч профилактика таркиби ва уни ташкиллаштириш. Хавфсиз иммунопрофилактика асослари. Эпидемиологиянинг таърифи, мақсади, тарихи ва асосий ривожланиш босқичлари. Эпидемиологиянинг модул сифатидаги тушунчаларининг эволюцияси. Турли тиббиёт модуллари таркибида ва соғлиқни сақлаш тизимида эпидемиологиянинг тутган ўрни. Эпидемиология ҳақидаги замонавий тушунчалар, унинг таркиби, предмети ва вазифалари. Эпидемиологиянинг умумий тиббиёт модули сифатида ва эпидемик жараён ҳақидаги модул сифатида шаклланиши. Эпидемиологиянинг мақсад ва вазифалари тушунчаларининг кенг қирралилиги. Эпидемиологиянинг умумий тиббиёт модули сифатида ва эпидемик жараён ҳақидаги модул сифатида профилактика дастурлар ишлаб чиқариш учун юқумли ва юқумли бўлмаган касалликларнинг аҳоли ўртасида келиб чиқиш сабабларини, шарт-шароитини ва шаклланиш механизмини ўрганувчи, яъни соғлиқни сақлашнинг профилактика йўналиши диагностик дисциплинасидир. Эпидемиологиянинг предмети мунозарали масала ҳисобланади. Илгари эпидемиология предмети деганда ҳар қандай оммавий касалликлар – эпидемияларни ўрганадиган модул тушунилган. Эпидемик жараён таълимотининг асосий бўлимлари (эпидемик жараённинг харакатга келтирувчи кучлари, яни омиллари; эпидемик жараённинг ривожланиш механизми; эпидемик жараённинг намоён бўлиши). Эпидемик жараённинг ҳаракатга келтирувчи кучлари: биологик, ижтимоий ва табиий омиллар. Эпидемик жараённинг ривожланиш механизми (3 назария) ва инфекциянинг тарқатилиши. Эпидемик жараённинг ривожланиш механизмини тушунтиришда назарий умумлашмалар тутган ўрни (академик Л.В.Громашевскийнинг ўтказиш механизми таълимоти назарияси, академик Е.Н.Павловскийнинг табий ўчоқлилик таълимоти назарияси, академик В.Д.Беляковнинг эпидемик жараённинг ички регулясияси назарияси ва академик Б.Л.Черкасскийнинг эпидемик жараённинг ижтимоий-экологик консепцияси). Эпидемик жараённинг намоён бўлиши. Эпидемик жараённинг даврийлиги. Эпидемияларнинг типлари. Эпидемиологииянинг асосий қонунлари. Эпидемик жараённинг намоён бўлиш кўринишлари. Эпидемик жараённинг ривожланишида ижтимоий ва табий шароитларнинг роли. Юқумли

касалликлар профилактикасида даволаш-профилактик ва санитария-эпидемиологик муассасаларининг тутган ўрни ва аҳамияти. Бирламчи, иккиламчи ва учламчи профилактика. Дезинфекция. Дезинфекция ишини ташкил қилиш. Махсус профилактика асосида организмга кирадиган паразит билан кураша оладиган организмда рўй берадиган табиий жараёнларни сунъий ҳолда вужудга келтиришга интилиш ётади. Эмлаш препаратларини сақлаш шароити ва транспортировкаси, «совуқлик занжири» тушунчаси. Эмлаш тадбирларининг сифати ва самарадорлигини баҳолаш илмий-методик асослари.

2-мавзу. Ичак гуруҳи инфекцияларининг эпидемиологик таснифи. Парентерал вирусли гепатитлар ва ОИВ/ОИТС инфекциялар эпидемиологияси ва профилактикаси. Ичак гуруҳи инфекцияларининг умумий характеристикаси. Юқиш механизми хусусиятлари. Эпидемик жараённинг намоён бўлиши. Ижтимоий ва табиий шароитларнинг эпидемик жараён ривожланишидаги аҳамияти. Касалликларнинг мавсумийлиги. Касалланишнинг шаҳар ва қишлоқ аҳолиси ўртасида кузатилиш хусусиятлари. Республикамшда охирги 20 йилда қорин тифи ва паратиф касалликлари камайганлиги кузатилади. Қорин тифи билан касапланиш кўрсаткичлари 2 мартага камайгаи. Беморлар қўзғатувчиларни бутун касаллик даврида ажратадилар, айниқса, дастлабки 2-3 ҳафтада кўп ажралади, температура пасайгач, яьни 14 кунлардан кейин бактерия ажратиш тўхгайди. Сальмонеллеёзлар - ичак гуруҳи инфекцияларидан бўлиб, бу касалликни сальмонелла номи билан аталувчи бактериялар келтириб чиқаради. Касаллик ҳар хил белгилар билан кечади, касалланиш спорадик ҳолда, баъзида эпидемик авж олишлар тарзида намоён бўлади. Вирусли гепатитлар эпидемиологияси хусусиятлари. Парентерал механизм билан юқадиган вирусли гепатитларнинг (B, C, D, F, G ва ҳ.к.) этиологик ва эпидемиологик хусусиятлари. Касалланиб чиққан шахсларнинг диспансеризацияси. HbsAg – ташувчиликка хавфли контингентларни текшириш. Вирусли гепатит ва бошқа посттрансфузион гепатитлар профилактикаси. Парентерал йўл орқали тарқаладиган юқумли касалликлар устидан ўтказиладиган эпидемиологик назорат хусусиятлари. Вирусли гепатитларнинг иммунопрофилактикаси. Вирусли гепатитлар вакцинопрофилактикасини ташкиллаштириш хусусиятлар ва унинг аҳамияти. ОИВ - инфекцияси қўзғатувчисининг эпидемиологик характеристикаси. Жаҳон миқёсида ОИТС инфекцияси билан касалланишнинг замонавий ҳолати. Инфекция манбаи ва зарарли даврининг давомийлиги. ОИВ инфекциясининг юқиш механизми. Зарарланиш хавфи юқори бўлган контингентлар. ОИВ инфекциясининг эпидемиологияси ва профилактикаси хусусиятлари. Клиник ва лаборатория ташхиси. Профилактик ва эпидемияга қарши чора тадбирлар.

3-мавзу. Нафас йўли инфекциялари эпидемиологияси, профилак-тикаси ва эпидемияга қарши чора-тадбирларни ташкиллаштиришнинг ўзига хос хусусиятлари ва мазмуни: дифтерия, қизамиқ, кўкйўтал, эпидемик паротит (тепки), скарлатина, менингококк инфекцияси, COVID-2019, гриппа ва ЎРВИ. Нафас йўли инфекцияларининг эпидемиологик характеристикаси. Гуруҳнинг умумий таснифи. Эпидемик жараённинг намоён бўлиши. Юқиш механизми хусусиятлари. Организмнинг мойиллиги. Касалланишнинг даврийлиги, мавсумийлиги. Ижтимоий ва табиий шароитларнинг эпидемик жараённи ривожланишидаги роли. Касалланишнинг шаҳар ва қишлоқ аҳолиси ўртасида кузатилиши. Иммунопрофилактика воситалари ёрдамида бошқариладиган инфекцион касалликларнинг эпидемиологик хусусиятлари. Энг кўп тарқалган нафас йўли гуруҳи инфекцияларининг профилактикаси: дифтерия, қизамиқ, кўкйўтал, скарлатина, COVID-2019, грипп, ЎРВИ, сувчечак, эпидемик паротит, қизилча, стрептококк инфекцияси, туберкуллез ва бошқа нафас йўли инфекцияларининг мазкур ҳудуд учун актуал бўлган турлари. Нафас йўли инфекцияларида иммунопрофилактиканинг аҳамияти.

4-мавзу. Госпитал инфекциялар эпидемиологияси ва профилак-тикаси. Инфекцион назорат асослари. Госпитал инфекциялар таърифи. Даволаш профилактика муассасаларида инфекция билан курашиш, беморлар ва тиббиёт ходимлари соғлиқларини сақлашнинг асосий таркибий қисми сифатидаги роли. Инфекциянинг иқтисодий ва ижтимоий аҳамияти. Госпитал шароитларда эпидемик жараён ривожланишининг хусусиятлари. Касалхона ичи инфекцияси манбаи, тарқалиш йўллари ва омиллари. Госпитал инфекциялар этиологик ва эпидемиологик классификацияси. Касалхона ичи инфекцияси қўзғатувчиларининг госпитал штаммини шаклланиши. Парентерал механизм билан юқадиган инфекциялар (B, C, D вируслигепатитлар; ОИВ-инфекцияси, цитомегаловирус, герпетик инфекциялар, захм ва бошқалар). Госпитал инфекцияларида ўтказиладиган профилактика ва эпидемияга қарши чора тадбирлар. «Инфекцион назорат» тушунчаси. Унинг касалхона ичи инфекцияси профилактикасидаги аҳамияти.

5-мавзу. Ўзбекистон Республикаси худудларини карантин ва ўта ҳавфли юқумли касалликларнинг чет эллардан олиб киритилишидан санитария мухофазалаш. К ва ЎҲИ профилактикаси ва эпидемияга қарши ишларни ташкиллаштириш хусусиятлари: COVID-2019, вабо, ўлат, куйдирги, геморрагик иситма ва бошқалар. Карантин ва ўта хавфли инфекциялар (ЎХИ) тушунчаси таърифи. Карантин ва ўта хавфли инфекциялар тўғрисидаги замонавий тассавур. Карантин ва ўта хавфли инфекцияларнинг чет

давлатлардан олиб келтирилиши йўллари. COVID-2019, вабо, ўлатва бошқа карантин ва ЎХИ-нинг эпидемиологияси ва профилактикаси. Вабонинг еттинчи пандемияси эпидемиологиясининг ўтган биринчи олтита пандимияларга нисбатан қиёсий хусусиятлари. Карантин ва ЎХИлар бўйича профилактика ва эпидемияга қарши чора тадбирларни ташкиллаштириш принциплари. Халқаро тиббий-санитария қоидалар. Фавқулотда эпидемик вазиятлар таърифи тушунчаси ва уларнинг келиб чиқиш сабаблари. Экстремал шароитларда тарқалган юқумли касалликларнинг эпидемиологик характеристикаси. Экстремал шароитларда шошилинч тиббий ёрдам кўрсатишни ташкиллаштиришнинг асосий принциплари.

3.2. Модулдаги амалий машғулотлари мавзулари, ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

3.2.1. Модулдаги амалий машғулотларининг мавзулар рўйҳати:

1-мавзу. Асосий эпидемиологик тушунчалар. Эпидемик жараён ҳақидаги таълимот. Юқумли ва юқумли бўлмаган касалликларни ўрганишга эпидемиологик ёндошиш. Эпидемиологик тадқиқот усуллари.

2-мавзу. Даволаш профилактик муассасаларида (ДПМ) ва Санитария-эпидемиологик муассасаларида профилактик ва эпидемияга қарши чора-тадбирларни ташкиллаштириш.

3-мавзу. Дезинфекция, дезинсекция, дератизация ва стерилизация. Уларнинг турлари, воситалари ва қўллаш усуллари. Дезинфекцион камералар. Дезинфекция ишини ташкиллаштириш.

4-мавзу. Юқумли касалликларнинг махсус профилактикаси. Эмлаш воситалари ва уларни қўллаш усуллари. Эмлаш ишларини ташкиллаштириш. Профилактик эмлаш самарадорлигини баҳолаш. Хавфсиз эмлашни тадбиқ этиш. Химиопрофилактика.

5-мавзу. Ўткир ичак инфекциялари, шигеллёзлар, сальмонеллёз ва тиф-паратиф касалликлар эпидемиологияси, профилактикаси ва эпидемияга қарши чора-тадбирларни ташкиллаштиришнинг ўзига хослиги ва моҳияти.

6-мавзу. Нафас йўли инфекциялари эпидемиологияси, профилактикаси ва эпидемияга қарши чора-тадбирларни ташкиллаштиришнинг ўзига хос хусусиятлари ва мазмуни: дифтерия, қизамиқ, кўкйўтал, эпидемик паротит (тепки), скарлатина, менингококк инфекцияси, COVID-2019, гриппа ва ЎРВИ.

7-мавзу. Вирусли гепатитлар эпидемиологияси ва профилактикаси хусусиятлари. Эпидемияга қарши курашиш тадбирларини ташкиллаштириш тартиби. Вирусли гепатитларнинг иммунопрофилактикаси.

8-мавзу. Одам Иммун Танқислиги вируси (ОИВ) эпидемиологияси ва профилактикаси хусусиятлари. Эпидемияга қарши курашиш тадбирларини ташкиллаштириш тартиби.

9-мавзу. Касалхона ичи инфекциялар эпидемиологияси, профилактикаси ва эпидемиологик назорати хусусиятлари. Хирургия сохаси, сийдик чиқариш ва қон айланиш тизими инфекциялари. Назокомиал пневманиялар.

10-мавзу. Касалхона ичи сальмонеллёзлари эпидемиологияси ва эпидемияга қарши чора-тадбирлар. Касалхона ичи инфекцияларининг эпидемиологик назорати хусусиятлари.

11-мавзу. Сапроноз касалликлар. Ичак иерсинозлари. Сохта сил. Касалликни келиб чиқиши, эпидемиологияси профилактикаси ва эпидемияга қарши чора-тадбирларни ташкиллаштиришнинг ўзига хослиги.

12-мавзу. Паразитар касалликлар эпидемиологияси ва профилактикаси хусусиятлари. Безгак ва гельминтозлар.

13-мавзу. Ўзбекистон Республикаси худудларини карантин ва ўта ҳавфли юқумли касалликлар (КваЎҲИ)нинг чет эллардан олиб киритилишидан санитария мухофазалаш.

14-мавзу. К ва ЎҲИ профилактикаси ва эпидемияга қарши ишларни ташкиллаштириш хусусиятлари: COVID-2019, вабо, ўлат, куйдирги, геморрагик иситма ва бошқалар.

15-мавзу. Фавқулотда эпидемик вазиятларда профилактика ва эпидемияга қарши чора тадбирларни ташкиллаштириш асослари. Фавқулотда экстремал эпидемик вазиятларда ўтказиладиган биринчи навбатдаги ҳаракатлар ва юқумли касалликлар эпидемик авж олишлари келиб чиққанда эҳтиёткорлик чора тадбирлари.

3.2.2. Амалий машғулотларини ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

Амалий машғулотлар мультимедиа қурилмалари билан жиҳозланган аудиторияда бир академик гуруҳга бир ўқитувчи томонидан ўтказилади.

Машғулотлар фаол ва интерфаол ўқитиш усуллари ёрдамида ўтказилади: “Кейс-стади”, “Лойиҳали ўқитиш” технологиялари ишлатилади, кейслар ва лойиҳалар мазмуни ўқитувчи томонидан белгиланади. Кўргазмали материаллар ва ахборотлар мулътимедиа қурилмалари ёрдамида узатилади.

Амалий машғулотларни ўтказишда қуйидаги дидактик тамойилларга амал қилинади:

- Амалий машғулотларни мақсадини аниқ белгилаб олиш;
- Ўқитувчининг инновацион педагогик фаолияти бўйича билимларни чуқурлаштириш имкониятларига талабаларда қизиқиш уйғотиш;

- Талабада натижани мустақил равишда қўлга киритиш имкониятини таъминлаш;
- Талабани назарий-методиқ жиҳатдан тайёрлаш;
- Амалий машғулотлар нафақат аниқ мавзу бўйича билимларни якунлаш ва балки талабалрни тарбиялаш манбаи ҳамдир ва ҳ.к.

3.2.3. Модулни ўқитиш давомида эгалланадиган амалий кўникмалар ва компетенциялар:

Модул давомида талабалар йилик режасини туза олиши, профилактик чора-тадбирларини ўтказа олиши, диспансеризация ва гурухларига ажратиш, эмлаш режасини тузиш, оператив эпидемиологик таҳлили ўтказиш кўникмаларига эга бўлиши керак.

Модул давомида эгалланадиган амалий кўникмалар рўйҳати:

Модул ўқув амалиётни ўтиш даврида талабалар қуйидаги амалий кўникмаларни ўзлаштиришлари кўзда тутилган:

1. Профилактик чора-тадбирлар режасини ишлаб чиқиш.
2. Эпидемияга қарши чора-тадбирлар режасини ишлаб чиқиш.
3. Автомакс ёрдамида эпидемиологик ўчоққа ишлов бериш.
4. Жорий дезинфекция ўтказиш учун дезинфекцион эритмаларни тайёрлаш.
5. Хлораминнинг ишчи эритмасини тайёрлаш.
6. Бактериологик препаратларни совутиш занжирига риоя килиш ва сақлаш тартиби.
7. Қорин тифи ўчоғида профилактика мақсадида бактериофаг қўлланилиши.
8. Безгак касаллиги ташхиси: қалин томчи ва юпқа суртма тайёрлаш алгоритми.
9. Гельминтоз касаллигига текшириш усуллари.
10. Карантин инфекцияга гумон қилинган бемор аниқланганда хабар бериш тартиби ва беморни аниқлаган шифокорнинг тактикаси.
11. Ҳимоя кийимларини кийиш ва ечиш тартиби.
12. COVID-2019, вабо касаллиги ўчоғида эпидемияга қарши чора-тадбирлар режасини тузиш.
13. Одамларни ҳайвонлар тишлаганда эпидемик ўчоқда эпидемиологик текширув олиб бориш ва ўчоқда эпидемияга қарши чора-тадбирларни ўтказиш.
14. Жабирланган шахсга шошилинч профилактика ўтказиш тартиби ва унга кўрсатмалар.

Модул давомида эгалланадиган компетенциялар (номи, коди) рўйҳати:

УК 1 [1]. Абстракт фикр юритиш, ходисаларни таҳлил ва синтез қилиш қобилиятига эга бўлиш;

УК 2. Дунёқарашни шакллантириш учун фалсафий билимларнинг асосларидан фойдаланиш қобилияти;

УК 3. Ностандарт вазиятларда ҳаракат қилиш қобилияти, қабул қилинган қарорлар учун ижтимоий ва аҳлоқий жавобгарликни олишга тайёрлик;

УК 4. Ўз-ўзини ривожлантиришга, англашга, ўқишга, ижодий салоҳиятдан фойдаланишга тайкомпеёрлик;

УК 5. Фавқулоддаги вазиятларда биринчи тиббий ёрдам техникасини, ҳимоя усулларини қўллашга тайёрлик;

УКК 1[2]. Касбий фаолиятнинг стандарт вазифаларини ахборот, библиографик манбалар, биотиббиёт терминологияси, ахборот-коммуникация технологиялари ва ахборот хавфсизлигининг асосий талабларини ҳисобга олган ҳолда ҳал қилишга тайёрлик;

УКК 2. Профессионал фаолиятдаги муаммоларни ҳал қилиш учун оғзаки ва ёзма равишда рус ва хорижий тилларда мулоқот қилишга тайёрлик;

УКК 3. Тиббий ҳужжатларни юритишга тайёргарлик;

УКК 4. Касбий муаммоларни ҳал қилишда дори воситаларини ва уларнинг комбинацияларини тиббий мақсадларда ишлатишга тайёрлик;

УКК 5. Беморларга бирламчи тиббий ёрдам кўрсатишни ташкил этиш ва дастлабки тиббий санитар ёрдам кўрсатишни таъминлашга тайёрлик;

УКК 6. Тиббий ёрдам кўрсатишда кўзда тутилган тиббий асбоблардан фойдаланишга тайёрлик.

Модул давомида ўқув амалиётни ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

Талабалари “Эпидемиология” модули бўйича амалиёти таълим жараёнининг 50%ини ташкил қилади ва амалий машғулотлар Тошкент шаҳар Санитария-эпидемиология осойиталиги ва жамоат саломатлиги хизмати Тошкент шахар поликлиникаларда ва дезинфекция бўлимида ўтказилади.

Амалий машғулотда талабаларни амалий кўникмаларга ўргатиш жараёни батафсил режалаштирилади ва ушбу жараён бир неча босқични ўз ичига олади:

1. Биринчи босқич – машғулотнинг мақсади ва вазифаларидан келиб чиқган ҳолда ўрганилаётган амалий кўникмани ўрганиш мотивацион асоси аниқланади, унинг назарий жиҳатлари муҳокама қилинади. Амалий

[1] УК- умумий компетенция

[2] УКК – умумий касбий компетенция

кўникмаларни амалга ошириш учун керакли асбоб-анжомлар ишлаш механизми, ишлатиш қоидалари билан талабар таништирилади.

Биринчи босқични амалга ошириш учун кафедрада барча асбоб анжомлар мавжуд ва ишчи ҳолатда бўлиши керак.

2. Иккинчи босқич – амалий кўникмани намойиш қилиб бериш ва кўп марта машқ қилиш. Бу босқични амалга ошириш учун амалий кўникмаларни қадамма-қадам алгоритми педагог томонидан ва видеофильмлар орқали намойиш этилади, алгоритм асосида босқичма-босқич тўғри бажаришга алоҳида эътибор қаратилади. Талаба амалий кўникмани мустакил, бироқ педагог назорати остида муляжлар, тренажёрлар, фантомлар ва манекенларда, кўп марта машқ қилиб ўрганадилар. Бошида барча босқичларини алоҳида, кейинчалик умумлаштирган холда тўлиқ ва тўғри бажара олгандан сўнг қўллашга руҳсат берилади (имитацион тренинг).

Иккинчи босқични амалга ошириш учун кафедра томонидан ишлаб чиқилган амалий кўникмалар қадамма-қадам алгоритми ва видеофильми, ўқув-услубий қўлланмаси, бажариш схемаси ёки техникаси ва ҳ.к., баҳолаш мезонлари ишлаб чиқилган бўлиши даркор. Ушбу босқичда педагог назорат қилади ва керак бўлганда талабалар ишидаги хатоликларни тўғирлайди. Мазкур жараёнда талаба ҳаракатлари видеотасвирга олиниб ўзига намойиш этилиши, танқидий муҳокама қилиниши мумкин. Талаба, унинг хатоси нимада эканлигини, ўқитувчига ва бошқа талабаларга тушунтириб беради ва сўнгра машиқни такрорлайди. Интерфаоллик шунда намоён бўладики, бунда бошқа талабалар эксперт сифатида чиқишда ва ўқитилаётган талабанинг амалий кўникмани тўғри ўзлаштирганлигини баҳолашда иштирок этадилар. Амалий кўникма автоматизм даражасигача етказилиши мақсадга мувофиқ.

3. Учинчи босқич - ўрганилган билим ва амалий кўникмани беморда қўллаш. Бу босқичда талаба ўзлаштирилган билим ва амалий кўникмани турли хил ҳолатларда (шу жумладан шошилинч ҳолатларда) қўллашга, олинган натижаларни таҳлил қилишга ва шу маълумотлар асосида ҳаракат тактикасини белгилашга педагог назоратида ўргатилади.

Учинчи босқични амалга ошириш учун кафедра томонидан ишлаб чиқилган ўқув-услубий қўлланмалар, фотосуратлар, вазиятли масалалар ва тестлар тўплами, кейслар, протоколлар, профилактик чора-тадбирлар стандартлари, ўргатувчи эпидемиологик текшириш хариталари ва амбулатор карталар ва х.қ. ишлатилиши зарур. Интерфаоллик шунда намоён бўладики, бунда бошқа талабалар нафақат эксперт сифатида чиқишда ва ўқитилаётган талабанинг амалий кўникмани тўғри ўзлаштирганлигини баҳолашда балки команда бўлиб ишлашда иштирок этадилар.

4. Тўртинчи босқич – хулоса. Бу босқичда педагог талаба томонидан олинган билим ва эгаллаган кўникмани беморларда, турли хил вазиятларда, фаолият жараёнида тўғри ва тўлиқ қўллай олишига ишонч ҳосил қилиши керак ва шунда амалий кўникма ўзлаштирилди деб ҳисобланади.

Тўртинчи босқични амалга ошириш учун талаба бемор билан мустақил ишлаши педагог томонидан назорат қилинади, тиббий ҳужжатларни, эпидемиологик харталарини ёзиб ҳимоя қилганда баҳоланади.

Машғулот сўнггида ўқитувчи ҳар бир талабанинг амалий кўникмани ўзлаштирганлигини тасдиқлайди. Талаба амалий кўникмани ўзлаштира олмаган вазиятларда, машғулотдан ташқари вақтда мустақил ўзлаштириш тавсия этилади ва педагогга қайта топширади. Талаба барча амалий кўникмаларни ўзлаштирган ҳолда модулни ўзлаштирган деб, ҳисобланади.

4. Мустақил таълим ва мустақил ишлар, ташкил этиш бўйича кўрсатма ва тавсиялар

9-(10) семестр:

4.1. Тавсия этилаётган мустақил ишларнинг мавзулар рўйҳати:

1. Даволаш профилактик муассасалари (ДПМ) ва Санитария-эпидемиологик муассасаларида эпидемияга қарши ишларни ташкиллаштириш хусусиятлари.

2. Даволаш профилактик муассасаларида (ДПМ) юқумли касалликлар билан курашиш, беморлар ва тиббиёт ходимлари соғлиқларини муҳофаза қилишнинг таркибий қисмидир. COVID-19 инфекцияси ва бошқа инфекциялар мисолида.

3. Дезинфекция, дезинсекция, дератизация ва стерилизациянинг юқумли касалликлар профилактикасида тутган ўрни.

4. Эмлаш календар режасини тузиш асослари.

5. Касалхона ичи инфекцияларининг эпидемиологик характеристикаси.

6. Даволаш профилактик муассасаларига инфекция олиб киритилишининг йўллари.

7. Госпитал инфекциялар инфекция манбайи, тарқалиш йўллари ва омиллари. Касалхона ичи инфекцияларининг (КИИ) этиологик таркиби.

8. Нафас йўли инфекциялари эпидемиологияси ва профилактикасининг долзарб муаммолари.

9. Нафас йўли инфекциялари профилактикасининг асосий йўналишлари (умумий, шахсий ва махсус). COVID-19 инфекцияси ва бошқа инфекциялар мисолида.

10. COVID-2019, Грипп, гепатит ва ОИТВ/ОИТС – XXI аср муаммолари.

11. COVID-2019, ОИТВ/ОИТС инфекцияси профилактикаси ва у билан курашиш муаммолари.

12. Дунё миқёсида ва Ўзбекистанда паразитар касалликлар тарқалишининг замонавий хусусиятлари.

13. Карантин ва ўта хавфли инфекцияларининг (К ва ЎХИ) замонавий эпидемиологик хусусиятлари.

14. Дунё миқёсида ва Ўзбекистанда COVID-2019 инфекцияси тарқалишининг замонавий хусусиятлари ва унга қарши олиб борилаётган тадбирлар.

15. Трансмиссив ва вирусли инфекцияларнинг дунё бўйича ва Ўзбекистон худудида тарқалганлигининг замонавий хусусиятлари.

16. Карантин ва ўта хавфли инфекциялар (К ва ЎХИ) билан касалланган бемор аниқланганда ёки гумон қилинганда врач-шифокорнинг бажариши зарур бўлган вазифалари ва мажбуриятлари.

17. Ўлатга қарши ҳимоя кийимларини кийиш ва ечиш тартиби ва қоидалари.

18. Юқумли касалликларни чегаралаб (чеклаб) қўйиш (локализация) ва бартараф (ликвидация) этиш бўйича чора-тадбирлар мажмуй (комплекс) режасини тузиш.

19. Куйдиргининг ингаляцион касаллик шаклига шубҳа (гумон) қилинган бемор мурожаат қилганида врач-шифокор ва эпидемиологнинг вазифа ва мажбуриятлари. Эпидемиологик текширув алгоритми.

20. Фавқулотда эпидемиологик ҳолатларда профилактик ва эпидемияга қарши чора-тадбирларни ташкиллаштириш хусусиятлари.

4.2. Тавсия этилаётган мустақил ишларнинг шакллари:

Эпидемиология модули бўйича тавсия этилаётган мустақил ишлар модул тизимида турли хил шаклда амалга оширилади:

– берилган мавзу бўйича ахборот (реферат) тайёрлаш;

– модулнинг бўлимлари ёки мавзулари устида махсус ёки илмий адабиётлар (монографиялар, мақолалар) бўйича ишлаш ва маърузалар қилиш;

– илмий мақола, анжуманга маъруза тезисларини тайёрлаш;

– вазиятли муаммолларга йўналтирилган вазиятли масалалар ечиш;

– кейс (реал клиник вазиятлар ва клиник вазиятли масалалар асосида case-study) ечиш;

– график органайзерлаш ишлаб чиқиш ва тўлдириш;

– кроссвордлар тузиш ва ечиш;

– презентация ва видеороликлар тайёрлаш ҳамда мустакил иш жараёнида кенг қўллаш ва ҳ.к.

4.3. Мустақил таълим ва мустақил ишларни ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

Эпидемиология модули бўйича мустақил иш аудитория ва аудиториядан ташқари ўтказилади.

Талаба мустақил ишни ташкил этишда қуйидаги шакллардан фойдаланилади:

- аудитория машғулотларидан ташқари тренажёр ва симуляцион залларда/марказларда тасдиқланган амалий кўникмаларни педагог назоратида сон ва сифат жихатдан бажариш ва амалий кўникмаларни ўзлаштириш дафтарларида акс эттириш;
- тиббиёт ОТМ ўқув базаларида аудиториядан ташқари ташкиллаштирилган рўйҳат асосида шифокор-педагог назоратида стандартлаштирилган чора-тадбирлар ўтказиш ва олиб бориш, ретроспектив эпидемиологик тахлили ёзиш ва эпидемиологик текширув хартасида акс эттириш;
- тиббиёт ОТМ ўқув базаларида аудиториядан ташқари ташкиллаштирилган амалий кўникмаларни шифокор-педагог назоратида сон ва сифат жихатдан бажаришни эпидемиологик текширув хартасида акс эттириш;
- аҳоли орасида соғлом турмуш тарзини тарғиб қилиш, ёши ва соғлигига боғлиқ овқатлантириш тамойиллари ҳақида суҳбат ва маърузаларни ўтказиш;
- айрим назарий мавзуларни ўқув адабиётлари ёрдамида мустақил ўзлаштириш;
- берилган мавзу бўйича ахборот (реферат) тайерлаш;
- модулнинг бўлимлари ёки мавзулари устида махсус ёки илмий адабиётлар (монографиялар, мақолалар) бўйича ишлаш ва маърузалар қилиш;
- вазиятли муаммоларга йўналтирилган вазиятли масалалар ечиш;
- моделлар ясаш, кроссвордлар тузиш, органайзерлар тузиш ва ҳ.к.

Курс иши (лойиҳаси) бўйича кўрсатма ва тавсиялар: Модул бўйича курс иши намунавий ўқув режасида режалаштирилмаган

Ишлаб чиқариш амалиётини ташкил этиш бўйича кўрсатма ва тавсиялар.

Модул бўйича ишлаб чиқариш амалиёти ўқув режасида режалаштирилмаган.

5. Модул бўйича талабалар билимини назорат қилиш турлари ва баҳолаш мезонлари

Эпидемиология модули модули бўйича назорат турлари ва баҳолаш мезонлари ҳақидаги маълумот модул бўйича биринчи машғулотда талабаларга эълон қилинади.

Талабаларнинг модул бўйича ўзлаштириш даражасининг Давлат таълим стандартларига мувофиқлигини таъминлаш учун қуйидаги назорат турлари ўтказилади:

- жорий назорат (ЖН);
- оралиқ назорат (ОН);
- синов (ЯН).

Модулга ажратилган 4,0 кредитни талаба ЖН давомида йиғади.

ЖОРИЙ НАЗОРАТ (ЖН)

Жорий назоратда талабанинг модул мавзулари бўйича билим, амалий кўникма ва компетенцияларни эгаллаш даражасини аниқлаш ва баҳолаб бориш кўзда тутилади. Эпидемиология модули бўйича ЖН оғзаки, тарқатма материаллари билан ишлаш, тест ва вазиятли масалалар ечиш, мавзуга оид амалий куникмаларни бажариш, уйга берилган вазифаларни текшириш ва шу каби бошқа шаклларда ўтказилиши мумкин.

Баҳолашда талабанинг билим даражаси, амалий машғулот материалларини ўзлаштириши, назарий материал муҳокамасида ва таълимнинг интерактив услубларида қатнашишнинг фаоллик даражаси, шунингдек, амалий билим ва кўникмаларни ўзлаштириш даражаси (яъни назарий, аналитик ва амалий ёндошувлар) ҳисобга олинади.

Ҳар бир машғулотда барча талабалар баҳоланиши шарт. Максимал балл 100, ўтиш бали 55 балл.

Жорий назоратда талабалар билими таълим моделига асосланган холда қуйидаги босқичларда амалга оширилади: назарий ва амалий қисм (50:50).

Жорий назорат учун ажратилган 4,0 кредит семестрлар бўйича қуйидагича тақсимланади:

10- семестр – 4,0 кредит;

Жорий назорат – 4,0 кредит;

Оралиқ назорат – 0 (ўтилиши мажбурий)

Синов – 0 (ўтилиши мажбурий)

Талаба 10 семестрда белгиланган кредитларни тўплагандан кейин семестр якунида синовли вазифани топширади ва ўтиш (саралаш) балидан ўтсагина кейинги семестрга ўтади. Талаба белгиланган кредитларни тўплагандан кейин семестр якунида синовга киритилади.

Жорий назоратда саралаш (ўтиш) баллидан кам балл тўплаган ва узрли сабабларга кўра назоратларда қатнаша олмаган талабага қайта топшириш учун, навбатдаги шу назорат туригача, сўнгги жорий назорат учун синовгача бўлган муддат берилади.

Модул бўйича талаба рейтинги қуйидагича аниқланади:

Балл	ECTS баҳо	ECTS нинг таърифи		Баҳо	Таъриф и
86-100	A	"аъло" – аъло натижа, минимал ҳатоликлар билан	модул дастурининг барча бўлимлари бўйича тизимли, тўла ва чуқур билимга эга бўлиши, зарур далиллар билан асослай олиши; терминологиядан (шу жумладан, илмий, хорижий тилда ҳам) аниқ, ўз ўрнида фойдаланиши, саволларга жавобни мантиқан тўғри, стилистик саводли равишда ифодалаши; муаммоли саволларни аниқлаши, ўз қарашларини илмий-амалий тилда асослаб бера олиши; модулнинг таянч тушунчаларини билиши ва уни қисқа вақт ичида илмий ва амалий масалаларни ечишда самарали қўллай олиши; ностандарт вазиятларда муаммоларни мустақил ва ижодий ҳал қила олиш қобилиятини кўрсата олиши; амалий кўникмаларни мустақил равишда тўлиқ бажара олиши (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) ва компетенцияларни тўлиқ эгаллаши; амалий масалаларни қисқа, асосланган ва рационал равишда ҳал этиши; модул дастурида тавсия этилган асосий ва қўшимча адабиётларни тўлиқ ва чуқур ўзлаштириши; модул бўйича назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англаш, уларга танқидий баҳо бериш ва бошқа модуллар илмий ютуқларини қўллай олиши; назарий ва амалий машғулотларда бутун семестр мобайнида ижодий ва мустақил қатнашиши, гуруҳли муҳокамаларда фаол бўлиши,	5	аъло

			вазифаларни бажаришда юқори маданият даражасига эга бўлиши лозим;		
81-85	B	"жуда яхши" – ўртадан юқори натижа, айрим ҳатоликлар билан	модул дастурининг барча бўлимлари бўйича тизимли, тўла ва чуқур билимга эга бўлиши, зарур далиллар билан асослай олиши; терминологиядан (шу жумладан, илмий, хорижий тилда ҳам) аниқ, ўз ўрнида фойдаланиши, саволларга жавобни мантиқан тўғри, стилистик саводли равишда ифодалаши; ўз фикрини исботлашда ёки бошқа назарий материални баён қилишда юзага келган ноаниқликларни мустақил бартараф эта олиши; модулнинг таянч тушунчаларини билиши, қисқа вақт ичида илмий ва касбий вазифаларни қўйиш ҳамда ҳал қилишда ундан унумли фойдаланиши; стандарт вазиятларда муаммоларни ўқув дастури доирасида мустақил ҳал қила олиши; амалий кўникмаларни мустақил равишда тўлиқ бажара олиши (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) ва компетенцияларни тўлиқ эгаллаши; амалий машғулотларда норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни яхши билишини намойиш қилиши, ушбу билимларни янги вазиятларда тўғри (лекин доим ҳам рационал эмас) қўллай олиши, бажарилган иш натижаларини етарли даражада расмийлаштира олмаганлиги; модул дастурида тавсия қилинган асосий адабиётларни ўзлаштириши; ўрганилаётган модул бўйича назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англай олиши ва уларга танқидий баҳо бериши; назарий ва амалий машғулотларда бутун семестр мобайнида ижодий ва мустақил қатнашиши, гуруҳли	4	яхши

			муҳокамаларда фаол бўлиши, вазифаларни бажаришда жуда яхши маданият даражасига эга бўлиши лозим;		
71-80	С	"яхши" – ўртача натижа, сезиларли ҳатоликлар билан	модул дастурининг барча бўлимлари бўйича тизимли, тўла ва чуқур билимга эга бўлиши, зарур далиллар билан асослай олиши, аммо бир оз камчиликлар билан; терминологиядан (шу жумладан, илмий, хорижий тилда ҳам) аниқ, ўз ўрнида фойдаланиши, саволларга жавобни мантиқан тўғри, стилистик саводли равишда ифодалаши; ўз фикрини исботлашда ёки бошқа назарий материални баён қилишда юзага келган ноаниқликларни мустақил бартараф эта олиши; модулнинг таянч тушунчаларини билиши, қисқа вақт ичида илмий ва касбий вазифаларни қўйиш ҳамда ҳал қилишда ундан унумли фойдаланиши; стандарт вазиятларда муаммоларни ўқув дастури доирасида мустақил ҳал қила олиши; амалий кўникмаларни мустақил равишда бажара олиши (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) ва компетенцияларни эгаллаши, аммо бир оз камчиликлар билан; амалий машғулотларда норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни яхши билишини намойиш қилиши, ушбу билимларни янги вазиятларда тўғри (лекин доим ҳам рационал эмас) қўллай олиши, бажарилган иш натижаларини етарли даражада расмийлаштира олмаганлиги; модул дастурида тавсия қилинган асосий адабиётларни ўзлаштириши; ўрганилаётган модул бўйича назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англай олиши ва уларга танқидий баҳо бериши;		

			назарий ва амалий машғулотларда бутун семестр мобайнида ижодий ва мустақил қатнашиши, гуруҳли муҳокамаларда фаол бўлиши, вазифаларни бажаришда яхши даражага эга бўлиши лозим;		
60-70	D	"қониқарли" – суст натижа, қўпол камчиликлар билан	давлат таълим стандартлари (талаблари) доирасида етарли билим ҳажмига эга бўлиши; терминологияни ишлатиши, саволларга жавобларни тўғри баён қилиши, лекин бунда айрим хатоларга йўл қўйиши; жавоб беришга ёки айрим махсус кўникмаларни намойиш қилишда қийналганда, модул бўйича асосий тушунчага эга эканлигини намойиш этиши; амалий кўникмаларни (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) мустақил аммо ҳатоликлар билан тўлиқ бажара олиши; компетенцияларни мустақил, аммо ҳатоликлар билан эгаллаши; модулининг умумий тушунчалари бўйича қисман билимга эга бўлиши ва уни стандарт (намунавий) вазиятларни ҳал этишда қўллай олиши; педагог ходим ёрдами билан стандарт вазиятларни ҳал эта олиши; ўқилаётган модул бўйича асосий назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англаши, уларга баҳо бера олиши; назарий ва амалий машғулотларда педагог ходим раҳбарлигида қатнашиши, вазифаларни бажаришда етарли маданият даражасига эга бўлиши лозим;	3	Қони қарли
55-59	E	"ўрта" – минимал натижага тенг	давлат таълим стандартлари (талаблари) доирасида қониқарли билим ҳажмига эга бўлиши; терминологияни ишлатиши, саволларга жавобларни тўғри баён		

			қилиши, лекин бунда айрим қўпол хатоларга йўл қўйиши; жавоб беришга ёки айрим махсус кўникмаларни намойиш қилишда қийналганда ва ҳатоларга йўл қўйганда, модул бўйича асосий тушунчага эга эканлигини намойиш этиши; амалий кўникмаларни (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) мустақил эмас ва ҳатоликлар билан тўлиқ бажара олиши; компетенцияларни мустақил эмас ва ҳатоликлар билан эгаллаши; модулининг умумий тушунчалари бўйича қисман билимга эга бўлиши ва уни стандарт (намунавий) вазиятларни ҳал этишда қўллай олиши; педагог ходим ёрдами билан стандарт вазиятларни ҳал эта олиши; ўқилаётган модул бўйича асосий назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англаши, уларга баҳо бера олиши; назарий ва амалий машғулотларда педагог ходим раҳбарлигида қатнашиши, вазифаларни бажаришда етарли маданият даражасига эга бўлиши лозим;		
31-54	FX	"қониқарсиз" – минимал даражадаги билимларни олиш учун қўшимча мустақил ўзлаштириши зарур	давлат таълим стандартлари (талаблари) доирасида фақат айрим фрагментар билимларга эга бўлса; илмий терминларни ишлата олмаса ёки жавоб беришда жиддий мантиқий хатоларга йўл қўйса; назарий ва амалий машғулотларда пассив қатнашиб, вазифалар бажариш маданиятининг паст даражасига эга бўлса; амалий кўникмаларга ва компетенцияларга эга бўлмаса, ўз хатоларини ҳатто педагог ходим тавсиялари ёрдамида ҳам тўғрилай олмаса.	2	Қони қарсиз

0-30	F	"мутлоқ қониқарсиз" – тўлиқ қайта ўзлаштириши лозим	давлат таълим стандартлари (талаблари) доирасида фақат айрим фрагментар билимларга эга бўлса; терминларни ишлата олмаса ёки жавоб беришда жиддий ва қўпол мантиқий хатоларга йўл қўйса ёки умуман жавоб бермаса; назарий ва амалий машғулотларда пассив қатнашиб, вазифалар бажариш маданиятининг паст даражасига эга бўлса ёки умуман бажармаса; амалий кўникмаларга ва компетенцияларга эга бўлмаса, ўз хатоларини ҳатто педагог ходим тавсиялари ёрдамида ҳам тўғрилай олмаса.		

ОРАЛИҚ НАЗОРАТ (ОН)

ОНда талаба томонидан модулнинг бир неча мавзуларни ўз ичига олган бўлими ёки қисми бўйича билим ва амалий кўникмаларни ўзлаштириш даражаси баҳоланади.

Эпидемиология модули бўйича бўйича ОН семестрда бир марта ўтказилади. ОНга ЖН бўйича тегишли кредитларни тўплаган тарабалар киритилади. ОН кафедра мажлисининг қарори билан ёзма, оғзаки ёки тест (OSKE) шаклларида ўтказилади. ОНда саралаш бали (55балл) йиға олмаган талаба Синов (ЯН)га қўйилмайди.

Оралиқ назоратни ўтказиш жараёни кафедра мудири томонидан тузилган комиссия иштирокида даврий равишда ўрганиб борилади ва уни ўтказиш тартиблари бузилган ҳолларда, оралиқ назорат натижалари бекор қилинади ва оралиқ назорат қайта ўтказилади.

СИНОВ

ЖН га ажратилган кредитларни тўлиқ тўплаган талаба Синовга киритилади. Синовда талабанинг билим, кўникма ва малакалари модулнинг умумий мазмуни доирасида баҳоланади. Синов модул бўйича ўқув машғулотлари тугаганидан сўнг кафедрада ёзма, оғзаки, тест ёки OSCE шаклларида ўтказилади. Синовда 55 саралаш баллини йиға олмаган талаба Синовдан ўтмаган ва модулни ўзлаштирмаган деб ҳисобланади, ЖН да тўлиқ кредитни йиққан бўлса ҳам).

Таълим муассасаси ректорининг буйруғи билан ички назорат ва мониторинг бўлими раҳбарлигида тузилган комиссия иштирокида Синовни ўтказиш жараёни даврий равишда ўрганиб борилади ва уни ўтказиш тартиблари бузилган ҳолларда Синов натижалари бекор қилинади ва Синов қайта ўтказилади.

Касаллиги сабабли Синовдан ўта олмаган талабаларга факультет декани фармойиши асосида, ўқишни бошлаганидан сўнг икки ҳафта муддатда топширишга рухсат берилади.

Семестр якунида Синовдан ўта олмаган талаба академик қарздор ҳисобланади.

Академик қарздор талабаларга семестр тугаганидан кейин қайта ўзлаштириш учун бир ой муддат берилади. Шу муддат давомида модулни ўзлаштира олмаган талаба факультет декани тавсиясига кўра белгиланган тартибда ректорнинг буйруғи билан талабалар сафидан четлаштирилади.

Талаба назорат натижаларидан норози бўлса, модул бўйича назорат тури натижалари эълон қилинган вақтдан бошлаб бир кун мобайнида факультет деканига ариза билан мурожаат этиши мумкин. Бундай ҳолда факультет деканининг тақдимномасига кўра ректор буйруғи билан 3 (уч) аъзодан кам бўлмаган таркибда апелляция комиссияси ташкил этилади.

Апелляция комиссияси талабаларнинг аризаларини кўриб чиқиб, шу куннинг ўзида хулосасини билдиради.

Баҳолашнинг ўрнатилган талаблар асосида белгиланган муддатларда ўтказилиши ҳамда расмийлаштирилиши факультет декани, кафедра мудири, ўқув бўлими ҳамда ички назорат ва мониторинг бўлими томонидан назорат қилинади.

5. Асосий ва қўшимча ўқув адабиётлар ҳамда ахборот манбалари

5.1. Асосий адабиётлар:

1. Mirtazaev O.M., Zueva L.P., Matnazaqrova G.S. Epidemiologiya. Darslik. Toshkent, «Musiqa» nashriyoti, “Renessans press” MCHJ matbua bo’limi, 2020.
2. Миртазаев О.М., Зуева Л.П., Матназарова Г.С. Эпидемиология. Дарслик. Тошкент, «Ишонч МЧЖ», 2016.
3. Брико Н.И., Покровский В.И. Эпидемиология. Учебник. М.: «ГЭОТАР-Медиа», 2015.
4. Mirtazayev O.M.ва бошқа ҳаммуалифлар. Epidemiologiya fanidan amaliy mashg`ulotlar uchun qo`llanma. – Тошкент. “Адабиёт учқунлари”. 2015 й.
5. Зуева Л.П., Яфаев Р.Х. Эпидемиология. Учебник. -Санкт-Петербург. “Фолиант”. 2006 г.

6. О.М.Миртазаев., Г.С.Матназарова., Н.И.Брико. Дарслик. Тошкент. 2019.

5.2. Қўшимча адабиётлар:

1. Н.И.Брико, Л.П.Зуева, В.И.Покровский, В.П.Сергиев, В.В.Шкарин. Эпидемиология. Учебник. Москва “ФИРО” 2015 г. (эл.вер)

2.Коронавирус инфекциясининг этиологияси, эпидемиологияси, клиник хусусиятлари, даволаш ва олдини олиш чора-тадбирлар. Услубий қўлланма. Л.Н.Туйчиев ва ҳаммуаллифлар. Тошкент, 2020.

3. Н.И.Брико, Г.Г.Онищенко, В.И.Покровский. Руководство по эпидемиологии инфекционных болезней. Москва 2019г. (эл.вер)

4. А.В.Слободенюк, А.А.Косова, Р.Н.Ан. Эпидемиологический анализ.Екатеринбург “ГБОУ” 2015г. (эл.вер)

5. Н.Д.Ющук, Ю.В.Мартынов, Е.В.Кухтевич, Ю.Ю.Гришина, С.А.Михнева. Эпидемиология (Руководство для самоподготовки к практическим занятиям) Москва 2015г.(эл.вер)

5.3. Интернет сайтлари:

1. www.gov.uz
2. www.minzdrav.uz
3. www.tta.uz
4. www.tma.uz
5. httb://web.tm
6. TMA Wi-Fizone
7. www.ZiyONet
8. www. epidem.uz
9. www.epidem.uz
10. www.lex.uz
11. www.MedPortal.ru
12. www.Med-edu.ru
13. www.med-info.ru
14. www.medagent.ru
15. www.medical-encyclopedia.zelenka.su
16. www.journals.medi.ru
17. хттпс://www.иаеа. орг./

“ЭПИДЕМИОЛОГИЯ” МОДУЛИДАН СИЛЛАБУС

“Эпидемиология” модулидан силлабус			
Модулнинг тўлиқ номи	**Эпидемиология**		
Модул коди: 3.29	Кредит ҳажми: умумий – 4,0 кредит шундан: *10-семестр – 4,0 кредит;* *Жорий назорат – 4,0 кредит;* Оралиқ назорат – 0 (ўтилиши мажбурий)	Модул ўтилиш даври: 10-семестр	ECTS value:

	Синов – 0 (ўтилиши мажбурий)		
Таълим йўналиши	5510100 – “Даволаш иши” 5111000 – “Профессионал таъим” (5510100 – “Даволаш иши” Ғ	5 босқич бакалаврлари	
Модулнинг давомийлиги	15 кун		
Ўқув соатлари хажми:	Жами соат:	144	
	Шунингдек:		
	маъруза	10	
	амалий машғулот	44	
	мустақил таълим	54	
	Клиник амалиёт	36	
Ўқув модулининг статуси	Клиник модуллар блоки		
ОТМ номи, манзили	Тошкент тиббиёт академияси, Фаробий 2 уй		
Кафедра номи	Эпидемиология		
Мазкур курснинг ўқитувчилари ҳақида маълумот	Маърузачиларнинг Ф.И.Ш. Амалий машғулот ўтказувчиларнинг Ф.И.Ш.	E-mail: E-mail:	
Машғулот вақти ва жойи			
Модулнинг мазмуни	Эпидемиология модули бўлажак мутахассисни тиббий санитария-эпидемиология ёрдами ва юқумли касалликларни профилактика-сига қаратилган.		
Пререквизитлар	Юқумли ва паразитар касалликлар, микробиология		
Постреквизитлар	Юқумли ва паразитар касалликлар, микробиология, Жамият соғлиғини сақлаш ва соғлиқни сақлашни бошқаришмодуллар блоки		
Модулнинг мақсади	Эпидемиологиямодули барча мутахассис врачларининг илмий ва амалий иш фаолиятида энг муҳим модуллардан бири бўлиб хисобланади. Эпидемиология модули аҳоли касалланишлари ҳақидаги ва эпидемик жараён таълимоти асосларини, эпидемик жараён моҳияти ва ривожланиш механизмларини ўргатади. Ўқитишдан мақсад, юқори квалификацияли, юқори билим доирасига эга бўлган, амалий кўникмаларни амалда бажара оладиган, юқумли касалликларни олдини олиш учун профилактик чора-тадбирларни замонавий тиббий билим ва техникалар асосида ишлаб чикишни биладиган мутахассисларни тайёрлаш.		
Модулнинг вазифалари	Эпидемиология модулининг мақсади ва вазифаларини, - Одамлар популяциясида патологик жараённинг пайдо бўлишига сабаб бўладиган хавфли омилларини, генотипик ва фенотипик омилларини, юумли кассалликлар таралишининг қонуниятлари, яъни эпидемик жараён ҳақидаги таълимотни ўргатиш. - Эпидемиологик текширув усулларининг ўзига ос хусусиятлари-ни, ушбу		

	усулларнинг асосий бўлимлари ва уларнинг мақсадини ўрганиш - Аҳолини юумли касалликларга қарши профилактик эмлаш, махсус профилактика воситалари, уларни тайёрлаш, сақлаш ва эмлаш йўл-йўриқларини ўргатиш. - Дезинфекция, дезинсекция, дератизатция ва стерилизатция тадбирлари, ушбу тадбирларни ташкиллаштириш ва уларнинг бирламчи тиббиётдаги аҳамиятини ўргатиш. - Айрим юқумли ва соматик касалликлар профилактикасининг аҳамиятини ўргатиш ва х.к.
Модул бўйича талабалар билими, кўникма ва малакаларига қўйиладиган талаблар	***10-семестр якунида:*** ***Талаба:*** “Эпидемиология модули” ўқув модулинини ўзлаштириш жараёнида: – тиббиёт муаммоларини ўрганиш ва ҳал этиш бўйича эпидемиологик ёндошишнинг хусусиятлари, касалликлар номенклатураси ва классификацияси, эпидемиологик текшириш усуллари, эпидемиологик ташхис (диагностика) асослари; – аҳоли ўртасида юқумли касалликларнинг келиб чиқиши ва тарқалиши умумий қонуниятлари, эпидемик жараёнининг ривожланиш механизми ва намоён бўлиш сабаби ва шароитлари; – профилактик ва эпидемияга қарши чора-тадбирларнинг тизими ва таркиби, қўлланиладиган препаратлар ва техник воситалар, уларнинг қўлланиш усуллари, аҳолининг эпидемияга қарши таъминланишини ташкиллаштириш; – даволаш муассасалари шароитида юқумли касалликларнинг келиб чиқиши ва тарқалиши хусусиятлари, касалхона ичи инфекциясининг эпидемиологик назорати ва профилактикаси асослари, даволаш профилактик муассасаларининг хисобга олиш ва хисобот ҳужжатлари асосий қонуншунослик актлари тўғрисида тасаввурларга эга бўлшии ва тўғри тўлдираолиши; – эпидемия ўчоқларида, шу жумладан экстремал (фавқулотда) ҳолатларда профилактик ва эпидемияга қарши чора-тадбирларни ўтказа оладиган мутахассисни тайёрлаш. – эпидемиологик назорат ҳақида ***тасаввурга эга бўлиш;*** – касбий муаммо ва вазифаларни ечиш ёки хал қилиш учун эпидемиологик ёндошиш ва/ёки эпидемиологик текшириш натижаларини; – инструктив ҳужжатларга мос равишда, уларга риоя қилган ҳолда, эпидемиологик диагностика натижаларига асосланган ҳолда профилактик ва эпидемияга қарши чора тадбирларни ташкил қилиш ва ўтказишни, профилактик чора тадбирлар комплекс режасини тузишни; – касалликларнинг келиб чиқиши ва ривожланишини олдини олиш мақсадида, соғлом ҳаёт тарзини ташвиқот (пропаганда) қилиш, аҳолининг тарбияси бўйича санитар оқартув ишларини ўтказишни; – инфекция манбаларини эрта аниқлаш ва зарарсизлантириш бўйича

	эпидемияга қарши чора-тадбирлар схемасини тузиш ва ўтказишда участка терапевти ва поликлиника юқумли касалликлар кабинети шифокорининг асосий вазифаларини; – даволаш профилактика муассасаларида (ДПМ) эпидемияга қарши тартибни (режимни) ташкиллаштиришни, юқумли касалликлар диспансеризацияси ва профилактикасини ўтказишни; – ДПМ марказлашган стерилизация бўлимининг иш тартибини ва эпидемик ўчоқда жорий дезинфекция ўтказишни ташкиллаштира олишни; – эпидемиологик, профилактик ва касбий вазифаларини муваффаиятли ҳал этишга қодир бўлган мутахассисни тайёрлаш. – шошилинч тиббий ёрдам кўрсатишни ўз ичига олган ёндош клиник модуллар бўйича кўникма ва врачлик муолажаларини ўзлаштира олган мутахассис-шифокорни тайёрлаш. – соғлиқни сақлаш, суғурта тиббиёти, тиббий психология, соғлиқни сақлашни ташкиллаштириш ва иқтисодиёти муаммолари бўйича эркин фикирлашига ва ҳаракатланишига имкон берадиган умумий ва махсус билимлар, кўникмалар тизимини шакллантириш ва такомиллаштириш бўйича ***билиши ва улардан фойдалана олиши керак;*** – юқумли касалликлар эпилемиологик анамнезини тўғри тўплай олишда ва касаллик қўзғатувчилари инфекция манбалари, юқиш механизми, тарқатиш йўллари ва омилларини эрта аниқлаш бўйича; – шошилинч хабарнома картасини тўғри тўлдира олиш юзасидан ва ҳисобга олиш ҳамда ҳисобот ҳужжатларини тўғри тўлдириш ва тузиш бўйича; – юқумли касалликлар эпидемик ўчоқларида эпидемиологик текшириш ўтказиш услубларини ўзлаштириш асосида ва ушбу ўчоқларда инфекция манбаларига қаратилган, юқиш механизмини узиш бўйича ҳамда мулоқатда бўлган шахсларга нисбатан олиб бориладиган эпидемияга қарши чора-тадбирларни амалга ошириш юзасидан, беморлар ва улар билан мулоқатда бўлган шахсларни лаборатор текшиш бўйича; – дезинфекция, дезинсекция, дератизация ва стерилизация: профилактик ва жорий дезинфекция ва стерилизация ўтказиш ва унга зарур бўлган препаратлар ва техник воситаларни қўллай олиш бўйича; – юқумли касалликлар иммунопрофилактикаси учун қўлланиладиган препаратларнинг яроқлигини аниқлашда иммунопрофилактика ўтказиш ва ташкиллаштириш асослари юзасидан; – профилактик эмлаш режасини тузиш бўйича, вакцинация ва ревакцинация ўтказиш учун шахсларни саралай олишда; – юқумли касалликлар профилактикаси бўйича санитар оқартув ишларни амалга оширишда, касаллик ўчоқларида мулоқотда бўлган шахслар ўртасида шошилинч профилактика ўтказиш борасида ва қутуриш, вабо, ўлат ва бошқа юқумли касалликлар эпидемик ўчоқларида шошилинч

	профилактика ўтказа олишда; – карантин ва ўта ҳавфли инфекцияларда профилактик ва эпидемияга қарши чора-тадбирлар ўтказилиш хусусиятларини ҳамда ҳимоя костюмларини кийиш ва ечиш қоида ва тартиби борасида; – шошилинч аралашувни талаб қиладиган ҳолатларда тиббий-профилактик ёрдам кўрсатишда иштирок этиш, ўз вақтида аниқлаш ва уларни коррекция қилишни; – профилактик тиббий кўриклар, диспансеризации, диспансер кузатув ва тиббий назорат ўтказишда ёрдам кўрсатиш; – долалотнома ёза олиш ва турли профилактик ҳамда эпидемияга қарши чора-тадбирлар режасини тузиш бўйича ***кўникмаларига ва тажрибага эга бўлиши зарур.*** – самарали ва ҳавфсиз эмлаш ўтказиш мақсадида вакцина воситасини танлаш алгоритмини тузишни ва эмлаш ўтказиш тартибини белгилаш; – фаолият юритаётган даволаш-профилактик муассасанинг ишини ташкил этиш, алоҳида эпидемиологик ва юқумли касалликлар бўлимлари, хоналари (кабинетлари) ва лабораториялар ишида ўзаро ҳамкорлик қилиш, аҳолини диспансеризацияси ўтказилишини ташкил этишни баҳолаш; – кўрсатилаётган тиббий ёрдам сифатини ошириш мақсадида клиник аудит ўтказиш ***малакаларига эга бўлиши керак***.
Таълим бериш усуллари	Маъруза, амалий машғулотлар
Таъминот	видеофильмлар, мультимедияли ва ўқитувчи компьютер дастурлардан, ўқитиш методикасидаги янги технологиялардан, мавзулар бўйича назарий билимларни сўрашдан фойдаланилади; бакалаврларнинг мустақил иши, индивидуал ва гуруҳли презентациялар, уйга берилган вазифаларни тайёрлаш, рефератлар ёзиш, тестлар, вазиятли масалалар ва бошқалар.

Ўқитиш натижалари:

Модулни якунлаганда талаба билади:

10-семестр якунида:

1. Эпидемияга қарши чора-тадбирларни.
2. Профилактик чора-тадбирларни.
3. Бактериологик препаратларни совитиш занжирига риоя қилишни.
4. Қорин тифида профилактика мақсадида бактериофаг қўлланиланилишини;
5. Профилактик тиббий кўриклар, диспансеризации, диспансер кузатув ва тиббий назорат ўтказишда ёрдам кўрсатишни.
6. Карантин инфекцияга гумон килинган бемор аникланганда хабар бериш тартибини.
7. Ўлатга қарши кийим-бошни (костюмни) қўллашни.

Модулни якунлаганда талаба бажара олади:

1. Аҳоли орасида чекиш, ичиш, ва бошка зарарли одатлар ҳақида суҳбат ўтказиш.
2. Аҳоли орасида соғлом турмуш тарзи, спорт, туризм, жисмоний тарбия билан шуғулланиш хақида суҳбат ўтказишни.
3. Ўлатга қарши кийим-бошни (костюмни) кийиш ечишни бажара олади.
4. Аҳоли ўртасида санитария-оқартув ишларини мустақил равишда ўтказишни бажара олади.
5. Хавфли гуруҳларни аниқлайди уларга нисбатан чора-тадбирларни ишлаб чиқишни бажара олади.